

El Projecte LIFE de conservació del visó europeu a Catalunya. El Centre de Cria del Pont de Suert.

Dibuixos: Toni Llobet. Minuartia, Estudis Ambientals

El visó europeu

El visó europeu (*Mustela lutreola*) està catalogat com a espècie en “**perill d’extinció**” en el Catàleg Nacional d’Espècies Amenaçades. Pertany a la família dels mustèlids. Té el cos i la cua allargats, adaptats a la vida terrestre i aquàtica, i té membranes entre els dits per nedar amb facilitat. El pelatge és marró xocolata, curt i brillant. Té una taca blanca característica als llavis superior i inferior.

Els mascles, amb 700 – 1.100 grams de pes i una longitud total d’entre 500 i 600 mm, són més grans que les femelles, que pesen entre 400 i 650 grams i mesuren entre 440 i 520 mm.

On viu?

Viu als aiguamolls i llacs i als rius de cabal mitjà, amb aigües de bona qualitat i amb una vegetació de ribera densa i extensa. Li calen rius no contaminats i amb riberes ben conservades.

Què menja?

És un carnívor semiaquàtic, caça i pesca bestioles dins o vora l'aigua, sobretot petits mamífers (ratolins, musaranyes, talpons, rates d'aigua), petits ocells aquàtics, peixos, amfibis, crancs de riu i insectes. Localitza les preses desplaçant-se amunt i avall de la riba, i no dubta a nedar i capbussar-se per perseguir-ne alguna.

Quina vida fa?

És un animal solitari d'activitat crepuscular i nocturna. El seu territori comprèn diversos quilòmetres de riu, depenent de la riquesa en preses i refugis que aquest li ofereixi. Passada ja l'època de zel, ja a la primavera, les femelles tenen entre 2 i 6 cries, de les quals tenen cura totes soles i hi romanen fins a l'arribada de la tardor.

El puc veure?

El visó europeu fa el cau amagat dins la vegetació de ribera i és un animal silenciós d'hàbits nocturns i semiaquàtics: veure'l en llibertat és molt difícil. Podem localitzar els seus rastres: petjades que trobarem a les platgetes del riu, i excrements olorosos que deixa a llocs prominents, com còdols o troncs, per marcar el territori.

El visó americà, un parent problemàtic

El visó americà (*Mustela vison*) és una espècie introduïda a Europa, arran d'animals escapats de les granges de pel·leteria. Ha colonitzat alguns rius i és una seriosa amenaça per a la conservació del visó europeu. L'americà és un visó més gran, que cria més ràpidament que el visó europeu i el desplaça de l'hàbitat. A més, és portador de la malaltia aleutiana, que podria estar incidint sobre la població de visó europeu.

Evitar l'expansió del visó americà és una prioritat per a la conservació dels visons autòctons.

Com els puc distingir?

Visó americà: és de mida més gran. Només el llavi inferior està tacat de blanc o no té cap taca. Quan s'espanta, emet un crit llarg.

Visó europeu: amb taques blanques a ambdós llavis. Quan s'espanta, fa un seguit de xiscles curts.

Visó americà

Visó europeu

Una espècie en perill a Europa...

El visó europeu, juntament amb el linx ibèric, és el carnívor -i sembla ser que el mamífer- més amenaçat del Paleàrtic (és a dir, la zona entre el nord d'Àfrica i l'estret de Bering, ambdós inclosos). Per tant, és una espècie que mereix, a nivell mundial, la màxima atenció. És una de les espècies amb més perill d'extinció al continent europeu. Fins a les acaballes del segle XIX era abundant arreu d'Europa. Avui ha desaparegut en més de 20 països i ocupa només un 10% del que va ser la seva distribució històrica.

A tot el món se'n coneixen tan sols tres poblacions rellevants: una als països de l'est d'Europa, sotmesa a un dràstic descens poblacional; una segona, a la zona del delta del Danubi; i l'altra, a dos mil quilòmetres de distància, petita i aïllada, al sud-oest de França i al nord de l'Estat espanyol. A Catalunya, les cites de visó són molt escasses. De tant en tant se'n troben alguns a les comarques del Baix Ebre i del Montsià, segurament procedents de la població establerta a la part alta de la conca de l'Ebre.

Els problemes de conservació del visó europeu

Diverses causes han estat relacionades amb l'extinció del visó europeu a tot Europa. L'expansió del visó americà, l'actuació de patologies, la contaminació i la destrucció de l'hàbitat són algunes de les causes implicades. En l'actualitat es considera que l'expansió del visó americà i l'actuació de patologies són els majors problemes que presenta l'espècie.

L'aposta per conservar el visó europeu

La necessitat d'actuar decididament per preservar el visó europeu ha portat les administracions autonòmiques, estatals i europees a engegar programes coordinats de conservació.

Al 1999 es va crear el Grup de Treball del Visó Europeu (Comitè de Flora i Fauna Silvestre) que és el fòrum tècnic de coordinació entre el Ministeri de Medi Ambient i les comunitats autònomes en matèria de biodiversitat.

En aquests context, les conselleries de Medi Ambient de Castella i Lleó, La Rioja, la Diputació Foral d'Àlaba i la Generalitat de Catalunya, van sol·licitar una sèrie de projectes LIFE Natura coordinats i un projecte LIFE Co-op de conservació del visó europeu. Tots aquests projectes estan cofinançats pel Ministeri de Medi Ambient i la Comissió Europea.

Les actuacions principals d'aquests projectes LIFE se centren en els següents punts:

- Seguiment de la població i el seu hàbitat. Estudi periòdic de les poblacions conegudes de visó europeu i del seu hàbitat, i prospecció de nous trams fluvials.
- Cria en captivitat. Projecte de cria en captivitat del visó europeu per a la conservació del seu material genètic.
- Control del visó americà. Reducció de les poblacions invasores de visó americà
- Regeneració de l'hàbitat. Actuacions de conservació, millora i regeneració dels hàbitats del visó europeu
- Control de l'estat sanitari. Control de l'estat de salut de les poblacions salvatges i en captivitat de visó europeu a fi d'avaluar i minimitzar-ne els riscos sanitaris.
- Seguiment de poblacions. Recerca sobre la biologia i l'ecologia de les poblacions salvatges de visó europeu mitjançant radioseguiment d'exemplars proveïts d'emissors.

- Educació ambiental i divulgació de la seva problemàtica de conservació.

El Projecte LIFE Natura desenvolupat per la Generalitat de Catalunya durant el període 2002 i 2005 va suposar una inversió de 798.000 Euros i el van finançar per la Comissió Europea (50%), el Ministeri de Medi Ambient com a soci del projecte (21%) i el Departament de Medi Ambient (29%) mentre que el Projecte LIFE Co-op (període 2004-2005) té un import total de 100.000 Euros, íntegrament finançats per la Comissió Europea i compta amb el recolzament d'institucions involucrades amb la conservació de l'espècie presents en Estònia, Alemanya, Romania, República Txeca, Àustria, Rússia i el Regne Unit.

Imatge corporativa de
tots els LIFE de l'Estat

Els programes de cria en captivitat de l'espècie

La població situada al nord i al centre de Rússia té un antic programa de cria en captivitat. En l'actualitat existeixen diferents centres que mantenen en captivitat visons europeus procedents d'aquesta població, la major part inclosos en el *European mink EEP Programme* (plans de cria europeus per a espècies amenaçades). Entre els 27 centres de 12 països europeus que participen en aquest programa cal destacar les instal·lacions de la Fundació Lutreola en el zoo de Tallinn (Estonia) i, des de 1998, les de la Fundació EuroNerz, en Osnabrück (Alemanya). La població del delta del Danubi no disposa d'exemplars en captivitat.

El nucli occidental de l'espècie tampoc no comptava fins a la data amb cap exemplar en captivitat, cosa que representava una situació d'alta vulnerabilitat davant de qualsevol problema que pogués patir l'espècie al medi ambient. De la mateixa manera que va passar a la resta d'Europa, l'àrea de distribució del nucli occidental ha començat a ser ocupada per poblacions salvatges de visó americà, que pot implicar la seva extinció en pocs anys.

Segons les conclusions del Congrés Internacional per a la Conservació del Visó Europeu, que es va celebrar a La Rioja, el novembre de 2003, amb l'assistència dels especialistes mundials principals de l'espècie, i seguint el principi de precaució, les tres poblacions s'han de mantenir, fins a disposar de més informació, independents en els programes de conservació i cria en captivitat.

El Programa de cria en captivitat de l'espècie al nucli occidental

El desenvolupament del programa de cria en captivitat de visons europeus del nucli occidental s'inscriu dins l'Estratègia de conservació de l'espècie i depèn del seu Grup de Treball. Les directrius generals del Programa es van elaborar dins el Grup de Cria d'aquest Grup de Treball amb la participació dels principals especialistes europeus en la cria en captivitat de l'espècie.

El principal objectiu del Programa de cria és conservar a llarg termini la diversitat genètica de l'espècie al seu nucli occidental i disposar d'animals per a la recuperació de l'espècie, si calgués.

El centre de cria de visons europeus del Pont de Suert

Dins el Projecte LIFE de conservació de l'espècie a Catalunya figurava la construcció i el funcionament del primer centre de cria en captivitat de l'espècie al nucli occidental en les instal·lacions del Centre de Fauna del Pont de Suert, que depèn de la Direcció General del Medi Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

El centre es va dissenyar en col·laboració estreta i fonamental amb els especialistes europeus més destacats en la cria de l'espècie, i després de visitar les principals instal·lacions existents destinades a la conservació de la població oriental situades a Estònia, Alemanya, Finlàndia i Rússia.

Visita al Centre de Fauna del Pont de Suert per part de Tiit Maran (*EEP Studbook keeper* de l'espècie, Tallinn, Estonia) i Wolfgang Festl (Fundació EuroNerz, Osnabrück, Alemanya), probablement els especialistes més importants en la cria en captivitat de l'espècie, per tal d'assessorar el Projecte de cria en captivitat del nucli occidental. Setembre de 2002.

Per què al Pont de Suert?

Diversos factors han influït en l'elecció de la localització:

- Centre amb experiència en el maneig i la cria en captivitat de carnívors semiaquàtics.
- Localització a la mateixa regió biogeogràfica
- Allunyament respecte a la població de visó europeu, cosa que suposa una assegurança davant de possibles problemes que pogués patir l'espècie al medi natural.
- Allunyament respecte a granges pel·leteres i poblacions silvestres de visons americans.

El Pont de Suert és el primer dels diferents centres que es creuen necessaris per a la salvaguarda de l'espècie.

Instal·lacions del Centre de Cria del Pont de Suert

El centre de cria dels visons, restringit al públic per motius sanitaris i de tranquil·litat, disposa d'un edifici dividit en dues àrees: zona de personal i zona de maneig dels exemplars (hospitalització, quiròfan, àrea de quarantena) i un total de 32 instal·lacions exteriors naturalitzades amb una superfície de 16 m² cada una,

amb possibilitat de dividir-les i connectar-les segons les necessitats del centre. Totes les instal·lacions tenen una bassa amb aigua sempre en moviment per garantir un desenvolupament correcte dels exemplars.

Les instal·lacions reproduïxen a petita escala l'hàbitat amfibi d'aquests animals, amb espais de terra, vegetació i refugis de branques i rocalles per amagar-s'hi, i també una bassa amb aigua perquè s'hi remullin. Dins de cada recinte hi ha també dos caus on els visons dormen i on les femelles donen a llum.

Estat actual del programa

A l'actualitat, el Programa de cria en captivitat disposa d'un total de 10 exemplars fundadors procedents de La Rioja (5), Àlaba (2), Burgos (2) i Navarra (1) i 18 animals nascuts ja en captivitat durant la primavera de 2005. El total d'animals presents en el Programa és de 28.